

Familjevård i utveckling ?

utgångspunkter för granskningen

- ◆ Familjehemsplacering – ett av de största ingreppen i ett barns liv – måste vara en prioriterad uppgift för samhället!
- ◆ Forskningen pekar på problem inom vården – får barnen den hjälp de behöver?
- ◆ Tidigare tillsyn visat på brister i vissa kommuner – hur såg det ut på andra håll i länet?
- ◆ Rapport från Riksdagens revisorer visade på problem och påtalade behov av tillsyn
- ◆ Utvecklingsarbete på nationell nivå (BBIC) – har det gett några avtryck i vården?

Fosterbarn särskilt utsatta som grupp

- sämre fysisk och psykisk hälsa
- förhöjd dödlighet
- svaga skolprestationer
- föräldralösa tidigt
- svagt nätverk
- många blir tonårsföräldrar

- ◆ Överväganden/omprövningar av vården
6 kap 8 § SoL och 13 § LVU
- ◆ Om och hur barnet kommit till tals 3 kap 5 § SoL
- ◆ Kontakten med vårdnadshavare och familjehem 6 kap 7 § SoL
- ◆ Vårdplaner och behandlingsplaner 11 kap 3 § SoL och 4 § LVU
- ◆ Överväganden om överflyttning av vårdnad 6 kap 8 § SoL

Granskningsmetoder 2002-2005

- ◆ Kartläggning/enkät (1044 barn) 2002
hela länet
- ◆ Yttranden, åtgärdsplaner och kopior vårdplaner 2003-2004
8 kommuner
- ◆ Aktgranskningen och dialog (64 barn) 2005
3 kommuner
- ◆ Uppföljande enkät (126 barn) 2005
8 kommuner

Resultatet 2002

- ◆ 62 % av barnen hade fått vården övervägd/omprövad enligt lagen
- ◆ Barnen kommit till tals vid 80 % av de överväganden/omprövningar som gjorts
- ◆ Hälften av barnen kommit till tals enskilt
- ◆ Kontakt med vårdnadshavaren vid 52 % av övervägandena som gjorts
- ◆ Kontakt med familjehemmet inför de flesta övervägandena
- ◆ 80 % av barnen hade vårdplan

Resultatet 2003-2004

8 kommuner

- ◆ Fyra kommuner angav organisatoriska problem och personalproblem som grund för bristerna, varav en kommun ansåg att problemen kvarstod
- ◆ Alla kommuner och stadsdelar utom en hade påbörjat ett utvecklingsarbete redan innan den fördjupade granskningen
- ◆ Alla utom en kommun lämnade tillfredställande åtgärdsplaner. Åtgärder som nämndes var:
 - ◆ förbättrade bevakningsrutiner
 - ◆ förtydligande av riktlinjer
 - ◆ utbildningssatsningar (handläggning, BBIC, samtal med barn)
 - ◆ personalförstärkning (3 kommuner)
- ◆ Nästan alla kommuner behövde utveckla arbetet kring vårdplanerna

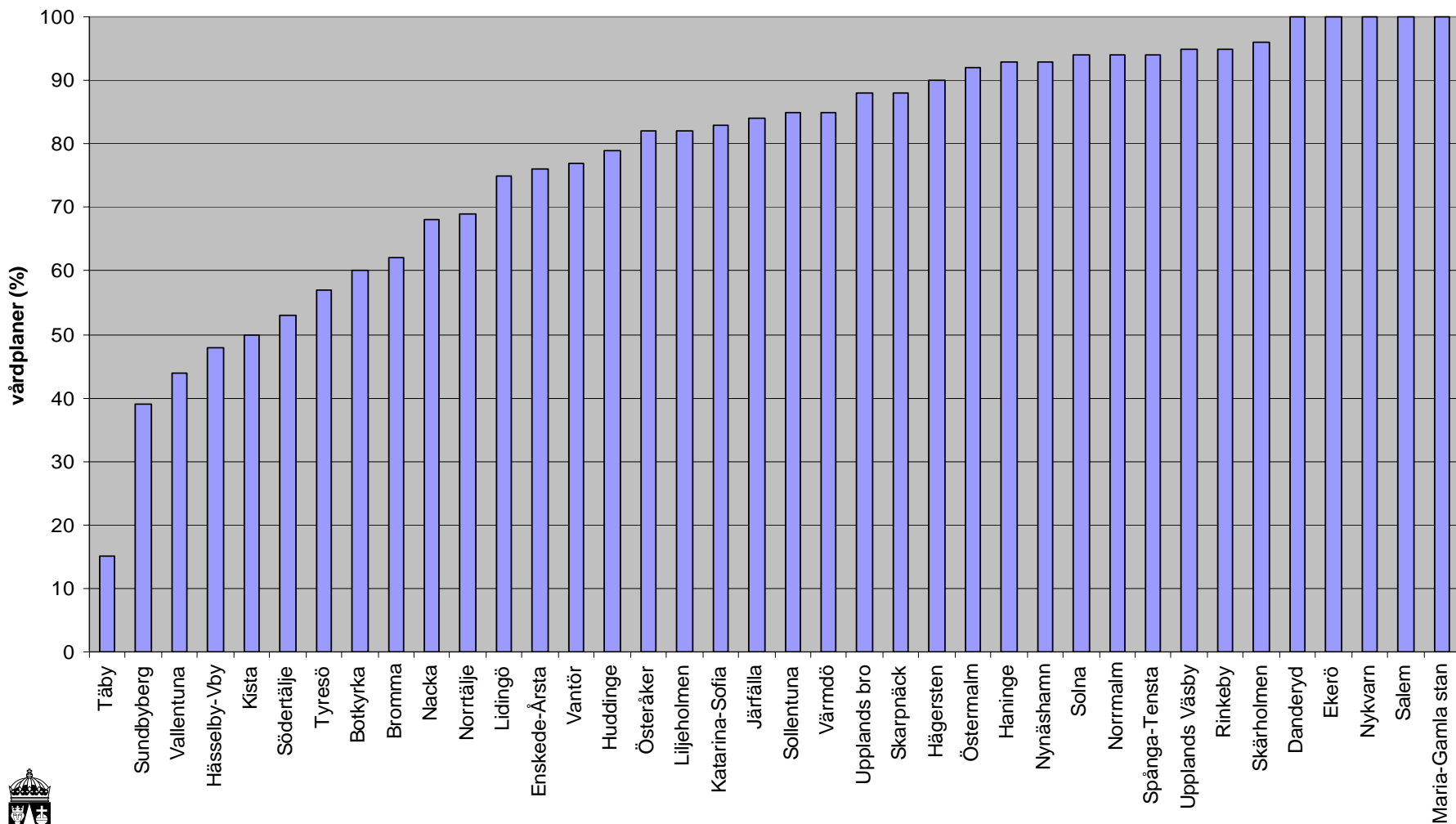
Resultatet 2005

3 kommuner

- ◆ En kommun hade sedan kartläggningen åtgärdat bristerna på i stort sett alla punkter
- ◆ Tydliga förbättringar i övriga två kommuner
- ◆ Arbetet med vårdplaner behövde utvecklas
- ◆ Kontakten med barnet och barnets uppfattning behövde dokumenteras och bättre tas tillvara

Hur många av de placerade barnen hade en vårdplan 2002?

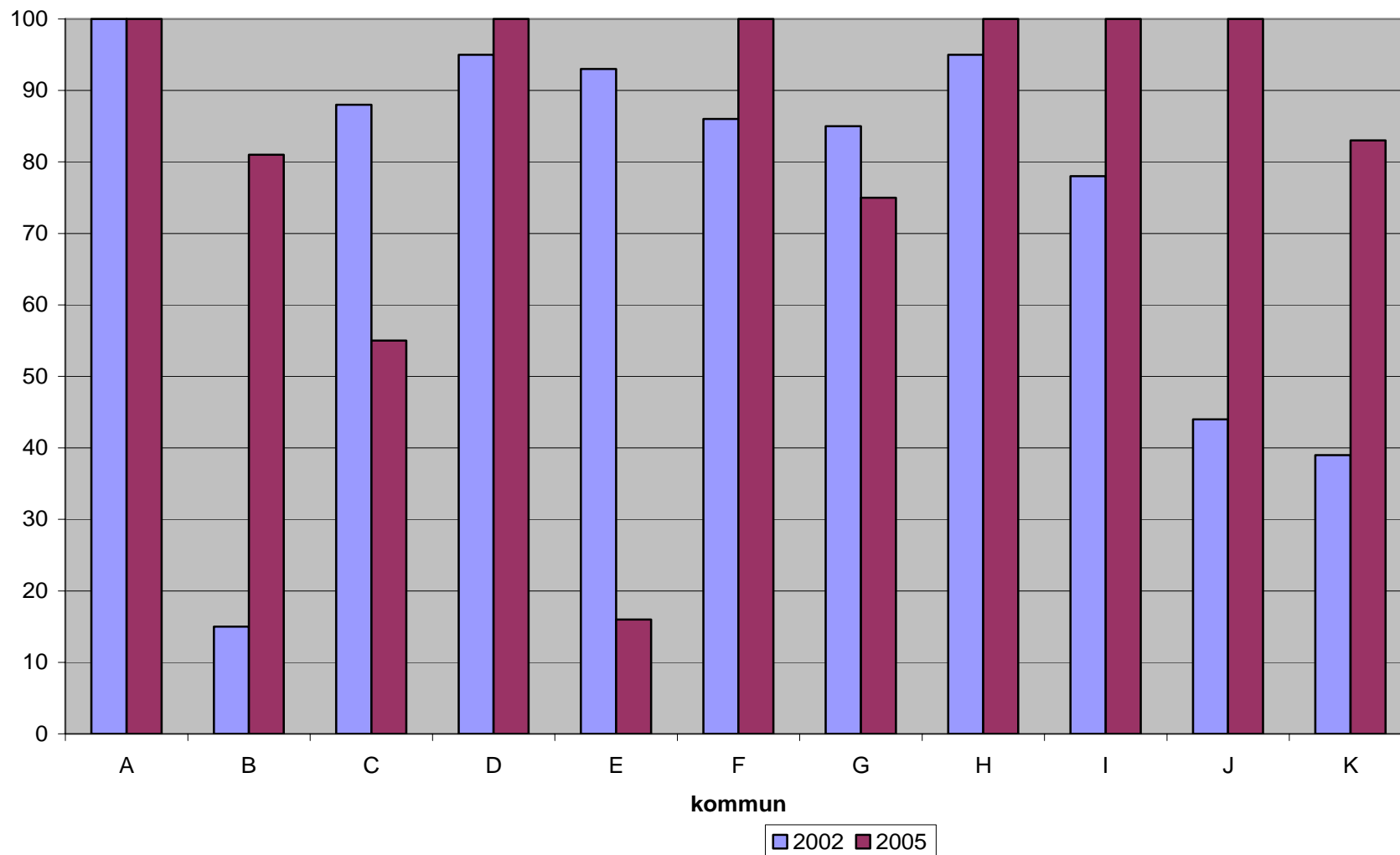

- ◆ Hur många av de placerade barnen har en vårdplan?
- ◆ Kompletteras vårdplanen med behandlingsplan?
- ◆ Hur ser planerna ut till form och innehåll?
- ◆ Vilka slutsatser kan vi dra om planernas laglighet och användbarhet?

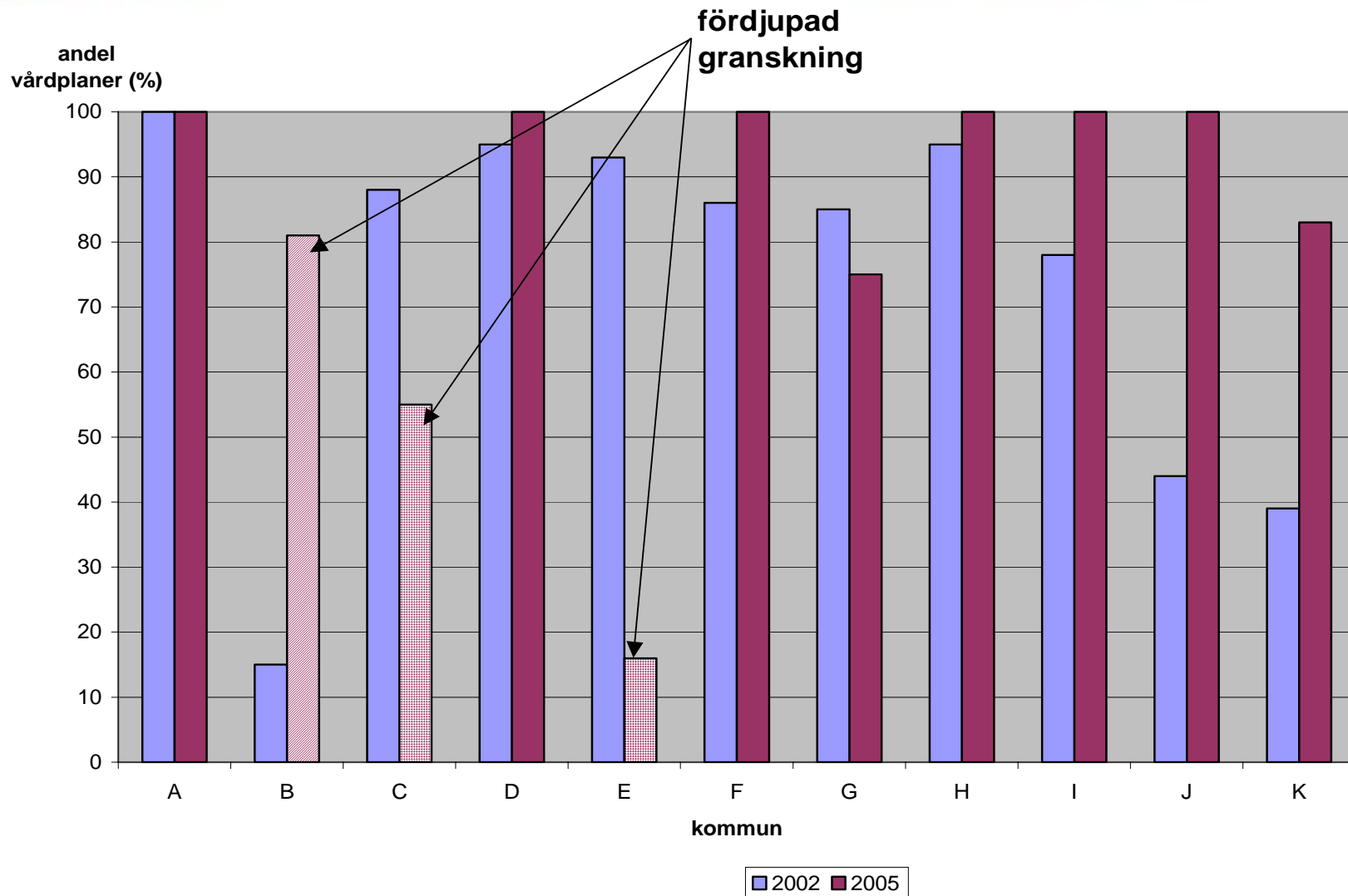
andelen vårdplaner – 11 kommuner

andel
vårdplaner (%)

vårdplan som separat dokument

belysning av 3 kommuner

Vårdplaner i en kommun

År 2002

14/15

År 2005

separat dokument	3/19
rubrik i utredning	3/19
rubrik i övervägande	13/19

vårdplan – vad säger lag och förarbeten m.m.?

11 kap 3 § **SoL** och 4 § **LVU** samt **prop. 2000/01:80** och **SOSFS 1997:15**

- val av vårdform
- målet med och medlen för vården
- barnets grundläggande och särskilda behov
- samarbete och andra huvudmäns ansvar
- kompletteras med behandlingsplan
- namnunderskrift av barnet (15 år), vårdnadshavarna, handläggaren (vårdgivaren)
- premisser för vårdens upphörand (LVU)
- vara aktuell och revideras vid behov

5 kap 1a § **SoF** (2001:937) med ändring (förordning 2003:304)

- de särskilda insatser som behövs
- det sätt på vilket umgänget med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas
- målet med vården
- den unge och vårdnadshavarens syn på den planerade vården

uppföljning av vården

6 kap 8 § / 13 LVU

- Att överväga vården minst var sjätte månad

5 kap 1b§ SoF

- regelbunda personliga besök
- enskilda samtal med barnet
- samtal med familjehemmet
- samtal med vårdnadshavaren

- ◆ Hälsa
- ◆ Utveckling
- ◆ Sociala beteende
- ◆ Skolgång
- ◆ Relationer till anhöriga och andra närstående

3 kap 3 § SoL – insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet

lagstiftarens intentioner vården och uppföljningen

- ◆ Prop 1996/97:124 Ändring i socialtjänstlagen
- ◆ SOU 2000:77 Omhändertagen – Samhällets ansvar för utsatta barn och unga
- ◆ Prop 2000/01:80 Ny socialtjänstlag m.m.
- ◆ SOU 2005:18 Källan till en chans

m.fl.

syftet med en vårdplan

barnets rättigheter socialtjänstens skyldigheter

- ◆ Underlättar tydlighet och kommunikation mellan barnet, vårdnadshavaren och socialtjänsten
- ◆ Tydlighet kring ansvaret mellan olika huvudmän
- ◆ Underlag för uppföljning och utvärdering av vård och behandling av barnet
- ◆ ..

resultat

vad uppmärksammades särskilt?

2003-2004

Oklarhet kring begreppen vårdplan respektive behandlingsplan

- ◆ Få behandlingsplaner
- ◆ Ingen självklarhet att vårdplanen skulle vara ett separat dokument
- ◆ Skillnad i gamla och nya placeringar
- ◆ Stora skillnader mellan länets kommuner/stadsdelar
- ◆ Spår av BBIC

resultat

vad fanns och vad saknades i vårdplanerna 2003-2004

De flesta vårdplaner innehöll:

- ◆ Syftet med vården
- ◆ Val av vårdform
- ◆ Barnets grundläggande behov
- ◆ Umgänge med förälder/vh

De flesta vårdplaner saknade:

- ◆ Barnets särskilda behov – utbildning, hälsa m.m.
- ◆ Underskrifter av barn och vårdnadshavare – inställning till vården
- ◆ Annan huvudmans ansvar
- ◆ Aktualitet

resultatet av uppföljningen

2005

Förbättringar

- ◆ Nästan alla barn har en vårdplan
- ◆ De flesta vårdplaner är separata dokument
- ◆ Behandlingsplaner används i större utsträckning än tidigare
- ◆ Beskrivning utifrån de sju behovsområdena enligt BBIC
- ◆ Fler reviderade vårdplaner

Vad kvarstår?

- ◆ barnets särskilda behov behöver tydliggöras bättre – utbildning, hälsa m.m.
- ◆ barnets och vårdnadshavarens delaktighet och inställning till vården
- ◆ underskrifter av barn (15 år) och vårdnadshavare
- ◆ annan huvudmans ansvar
- ◆ aktualitet
- ◆ fler barn behöver behandlingsplan

Överväganden och omprövningar -vad säger lagen?

6 kap 8 § SoL

13 § LVU

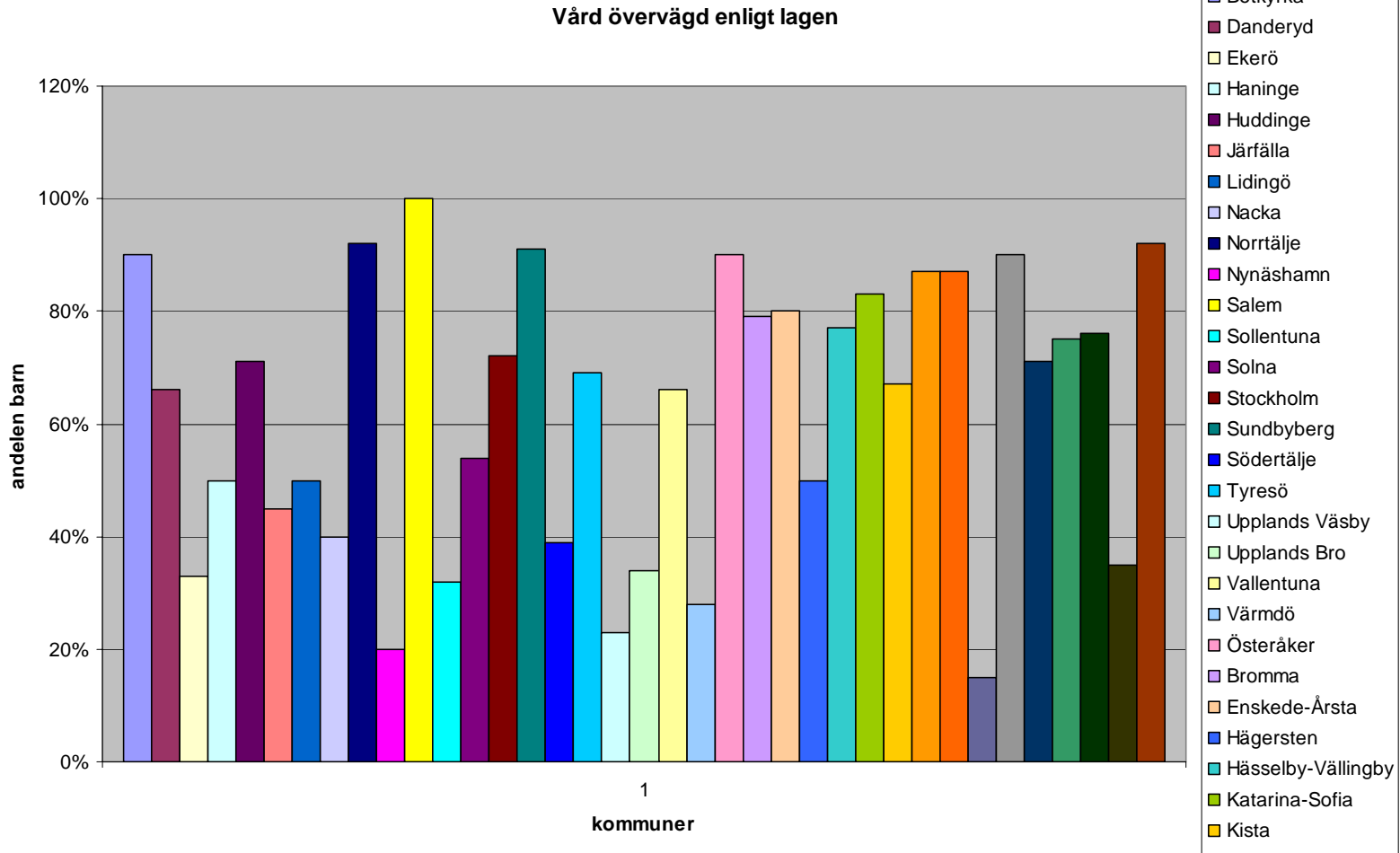
Vården ska övervägas *minst* var sjätte månad vid placeringar enligt SoL och 2 § LVU

Vården enligt 3 § LVU ska omprövas *inom* sex månader från dagen för verkställighet

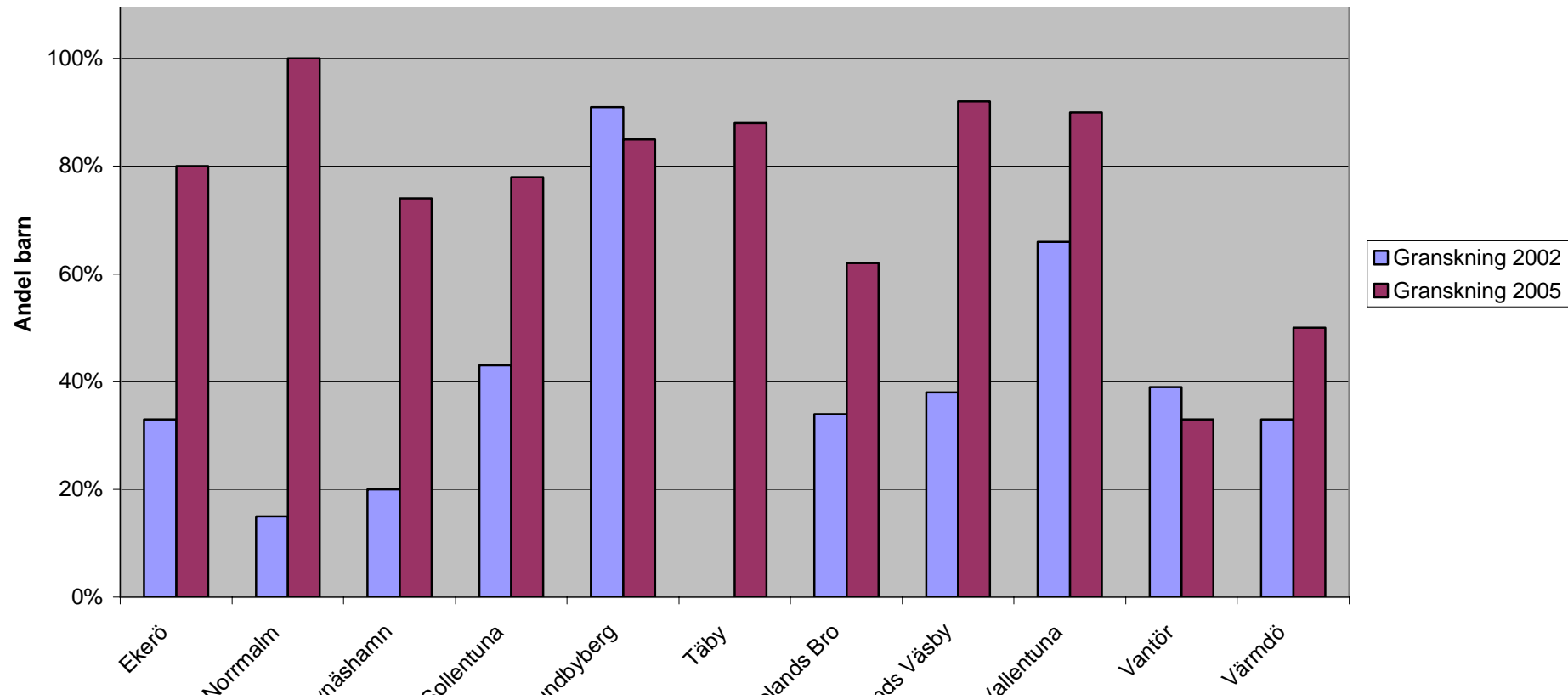

vård övervägd enligt lagen

hela länet

Vård övervägd enligt lagen

övervägande/omprövning av vården

2002

- ◆ 212 barn
- ◆ 40 % var 6:e månad
- ◆ 16 barn – inte övervägda alls
- ◆ vanligt med överväganden bara 1 ggr/år

2005

- ◆ 190 barn
- ◆ 72 % var 6:e månad
- ◆ alla barn övervägda
- ◆ alla utom 7 övervägda minst 3 ggr under granskningsperioden

barns rätt att komma till tals

1 kap 2 § SoL

När åtgärd rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

3 kap 5 § SoL

När en åtgärd rör ett barn skall barnets inställning så långt det är möjligt klarläggas. Hänsyn skall tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad.

1 § LVU

11 kap 10 SoL

Barn som har fyllt 15 år har rätt att själv föra sin talan i mål eller ärenden enligt denna lag. Barn som är yngre bör höras, om det kan vara till nytta för utredningen och barnet inte kan antas ta skada av det.

36 § LVU

5 kap 1, 1a, 1b §§ SoF

Den unges syn på vården i samband med ansökan om vård och vårdplanering samt i uppföljning enskilda samtal

barnkonventionens grundläggande principer

Artikel 2

⑩ Inget barn får diskrimineras på grund av härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra skäl

Artikel 3

⑩ Barnets bästa ska vara vägledande vid allt beslutsfattande och alla åtgärder som rör barn

Artikel 6

⑩ Barn och unga ska tillåtas att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar

Artikel 12

⑩ Barn och unga ska ges möjligheter att framföra sina åsikter i frågor som berör dem

- ◆ FN-dokument; Deklarationen om sociala och rättsliga principer rörande skydd av och omsorg om barn, särskilt med hänsyn till nationell och internationell placering i fosterhem och adoption
- ◆ Europarådet-resolution; Resolution (77)33 on the Placement of Children
- ◆ Europarådet-rekommendation; Recommendation No R(87)6 on Foster Families

barns rätt att komma till tals

2002

- ◆ 5% aldrig till tals
- ◆ vid 83% av de överväganden som gjorts
- ◆ 63% till tals enskilt

2005

- ◆ nästan alla till tals
- ◆ vid 84% av de överväganden som gjorts
- ◆ 79% till tals enskilt

- ◆ förklaringar;

barnets ålder, förståndshandikapp, traumatiserat, vill inte

- ◆ inte alltid dokumenterat – behöver förbättras
- ◆ beaktar socialtjänsten det barnet säger?
- ◆ satsning på kompetensutveckling

barns rätt att komma till tals

Barn som har haft enskilda samtal

kommun/stadsdel	granskning 2002		granskning 2005	
	antal	procent	antal	procent
Ekerö	3/6	50	4/5	80
Norrmalm	16/19	84	10/10	100
Nynäshamn	7/15	46	13/19	68
Sollentuna	24/28	86	21/27	77
Sundbyberg	19/23	83	10/13	77
Täby	10/13	77	9/16	56
Upplands Bro	8/26	31	24/29	83
Upplands Väsby	15/26	57	22/24	92
Vallentuna	4/9	44	7/10	70
Vantör	26/41	63	26/33	79
Värmdö	3/6	50	4/4	100
Summa	135/212	63	150/190	79

kontakt med vårdnadshavare

2002

- ◆ vid 57% av övervägandena

2005

- ◆ vid 70 % av övervägandena

- ◆ svårigheter nå vårdnadshavaren
- ◆ skillnader mellan kommunerna
- ◆ har alla barn en juridisk företrädare?

övervägande om överflyttning av vårdnad

6 kap 8 § SoL

- barnet placerat 3 år i samma familjehem
- dokumentera och motivera ställningstagandet
- barnets inställning och barnets bästa ska vara avgörande

resultat övervägande vårdnadsöverflyttning

- ◆ kommunerna kommit olika långt
- ◆ vissa oklarheter kring tillämpning
- ◆ 2 kommuner övervägt för alla barn
- ◆ 1 kommun övervägt alla utom ett barn

läget i länet

utvecklingstendenser och trender

Vård övervägd var 6:e månad
40% → 72% → 100% år?

Barnen kommer till tals enskilt
63% → 79% → 100% år?

Vårdplan och behandlingsplan
76% → 82% → 100% år?

läget i länet

utvecklingstendenser och trender

- ◆ Skillnader mellan kommunerna
- ◆ Barnet görs mer synligt och delaktigt i vårdplaneringen
- ◆ Vårdnadshavarnas delaktighet ökar
- ◆ Överväganden om överflyttning av vårdnad görs enligt lagen

Vårdplan som instrument för uppföljning

Vilka är hindren och vilka är möjligheterna?

